

Економічний прогноз на 2021 рік: Відновлення всупереч невизначеності

**Олександра Бетлій, Віталій Кравчук, Вероніка Мовчан,
Гаррі Полушкін, Роберт Кірхнер**

INSTITUTE
FOR ECONOMIC RESEARCH
AND POLICY CONSULTING

Берлін/Київ, грудень 2020 р., оновлено у січні 2021 р.

Резюме

- Глобальний шок від пандемії COVID-19 мав значний вплив на економіку України у 2020 році
- Але завдяки економічним реформам, що були здійснені у попередні роки, та особливостям структури економіки, країна була набагато краще підготовленою до кризи, ніж у минулому
- Тому, за нашими оцінками, скорочення ВВП у 2020 році склало 4,6% й було не таким суттєвим, ніж у багатьох схожих країнах
- Економічний спад відбувся як через карантинні заходи всередині країни, так і через глобальну рецесію, яка вплинула на торговельних партнерів

Прогноз на 2021 рік:

- Ми очікуємо відновлення економіки за рахунок приросту приватного споживання з боку попиту та приросту промисловості та транспорту з боку виробництва
- Відновлення економіки інших країн та активізація зовнішньої торгівлі також сприятимуть економічному зростанню в Україні
- **Отже, за прогнозом, ВВП зросте на 4,3% у 2021 році, але не досягне рівня передкризового 2019 року**

Зміст

---

1. Мотивація
2. Огляд: реальний ВВП у 2020 році
3. Припущення на 2021 рік
4. Прогноз на 2021 рік:
  - Реальний ВВП
  - ВВП зі сторони попиту та пропозиції
  - Інфляція
  - Рахунок поточних операцій
5. Основні ризики прогнозу

Контакти

Додаток

1. Мотивація

Поточна ситуація:

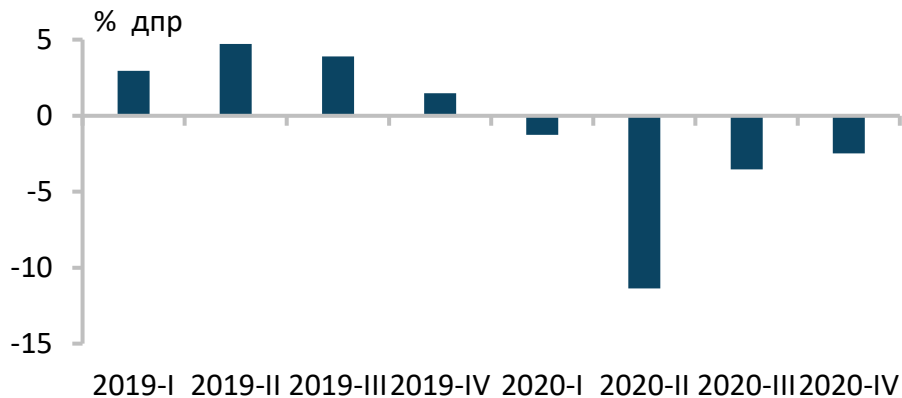
- Економіка України зазнала удару в результаті пандемії COVID-19
- Але економічна стійкість країни виявилась достатньо високою, і падіння реального ВВП суттєво сповільнилось вже у третьому кварталі 2020 року
- У 2021 році економіка буде зростати, але сила відновлення залежатиме від:
  - Обсягів економічних втрат внаслідок пандемії в зимовий період 2020/2021 рр. в Україні та в світі
  - Отримання Україною міжнародної фінансової допомоги

Цілі цієї аналітичної роботи:

- Оцінка економічних показників в Україні у 2020 році на фоні пандемії COVID-19
- Презентація прогнозу ключових макроекономічних показників на 2021 рік
- Обговорення основних ризиків прогнозу та пов'язаних з ними сценаріїв динаміки реального ВВП

2. Реальний ВВП у 2020 році: квартальні тенденції

Реальний приріст ВВП України

Джерело: до 2020-IV: Держстат; для 2020-IV: оцінка ІЕД

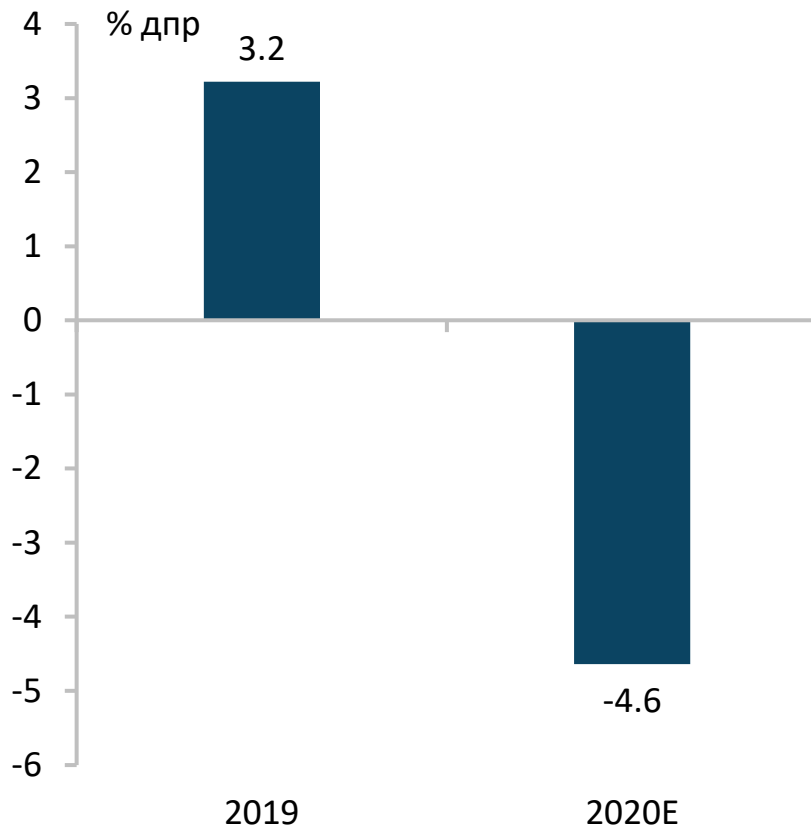

Джерело: Університет Джона Хопкінса

- Жорсткий карантин, введений у березні 2020 року, тривав лише до середини травня. Надалі його замінив адаптивний карантин та заходи безпеки (маски, дотримання дистанції)
- Пом'якшення карантинних заходів відбулось також у країнах-партнерах
- Отже, у III кварталі 2020 року падіння ВВП сповільнилось до 3,5% дпр порівняно у падінням на 11,4% у другому кварталі
- Втім, у IV кварталі відновлення сповільнилось через посилення епідемії COVID-19 та накопичення внутрішніх політичних та фіскальних дисбалансів

Реальний ВВП у 2020 році: агрегований показник

Реальний ВВП в Україні, % дпр

Джерело: Держстат для 2019 р., власні оцінки за 2020 р.

Зміна реального ВВП, 2020 рік:

- Оцінка січня 2021 р.: -4,6%
- Оцінка квітня 2020 р.: від -5,9% до -11,2% залежно від сценарію (див. PS/01/2020)

➤ **Вища економічна стійкість, ніж очікували**

Чому вища стійкість:

- Стійке споживання домогосподарств
- Сильніше скорочення імпорту порівняно з експортом, що призвело до профіциту рахунку поточних операцій у 2020 році

3. Припущення на 2021 рік: внутрішні

- **Карантинні обмеження** в тій чи іншій формі будуть тривати до кінця весни
- **Співпраця з МВФ та іншими донорами буде розблокована** завдяки прогресу у ключових напрямках, як-то верховенство права, антикорупційні інституції, державні фінанси, управління НБУ, державне управління
- **Кошти від МВФ** за угодою стенд-бай надійдуть у другому кварталі 2021 року та у другій половині 2021 року
- **Доступ до світових ринків капіталу збережеться**
- **The НБУ буде проводити адаптивну політику** і дозволить інфляції незначно перевищувати цільовий діапазон у короткостроковій перспективі
- **Фінансовий сектор залишиться стабільним** у 2021 році та відбудеться певне розширення кредитування
- **Мінімальна зарплата зросте** до 6500 грн у грудні, як заплановано, після підвищення до 6000 грн у січні
- **Індексація пенсій** відбудеться у середині 2021 року
- **Ставки податків** залишаться без змін
- **Активні бойові дії на Донбасі не відновляться** у прогностичний період

Припущення на 2021 рік: зовнішні

Приріст ВВП у торговельних партнерів, %

	2020	2021
США	-4,0	3,7
Єврозона	-7,6	4,8
Китай	2,0	7,9
Росія	-4,3	3,1
Єгипет	3,5	2,8
Туреччина	-5,0	5,0
Індія	-9,3	9,2

Джерело: консенсус-прогноз FocusEconomics випуск за грудень 2020 р.; IMF World Economic Outlook

Ціни на сировинні товари у 2020/2021 рр.

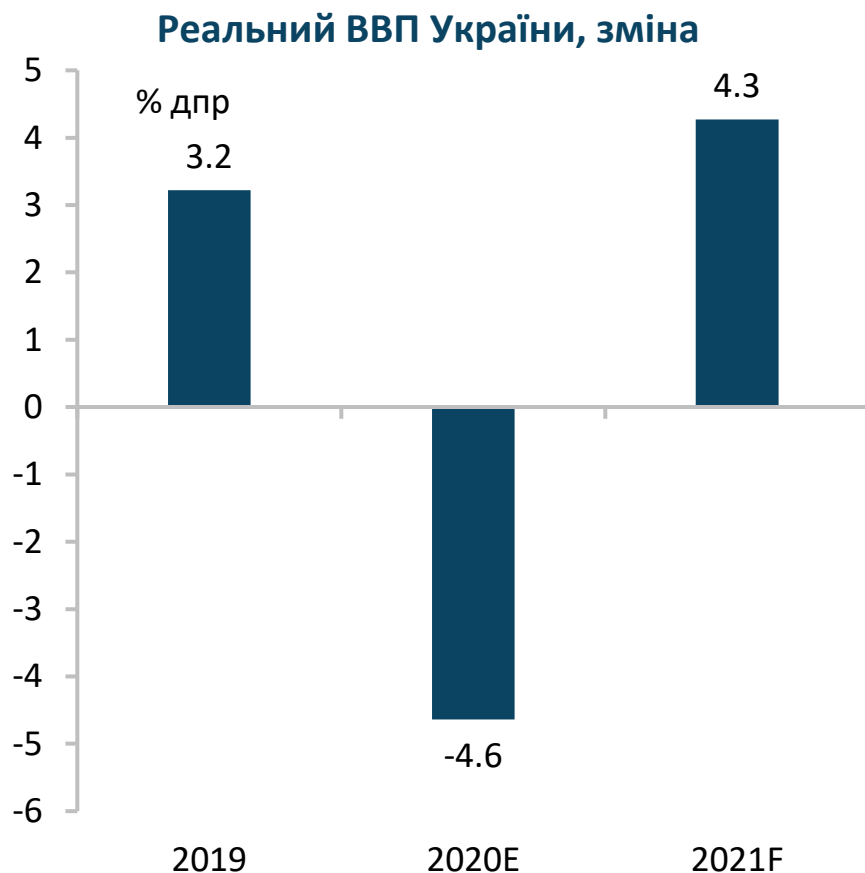
	2020	2021
Пшениця (дол./100 буш.)	535	510
Кукурудза (дол./100 буш.)	360	370
Сталь (дол./т)	560	600
Залізна руда (дол./т)	100	120
Сира нафта (дол./барель)	43	48

Джерело: Fitch (раніше BMI)

- Пандемія буде стримана у 2021 році, що дозволить відновлення світової економіки
- Очікується зростання подорожей у другій половині 2021 року
- Припущення щодо приросту ВВП для основних торговельних партнерів:
  - США: +3,7%
  - Єврозона: +4,8%
  - Країни БРІК: +7,5%
- Ціни на основні товари, що торгуються Україною на міжнародних ринках, очікуються на рівні близькому до середнього за 2020 рік

4. Прогноз на 2021 рік: реальний ВВП

Джерело: Держстат для 2019 р., власна оцінка за 2020 р. та прогноз на 2021 р.

Параметри ВВП, 2021 рік:

- Реальний приріст: +4,3%
  - Номінальний обсяг:
    - 4 690 млрд грн
    - 165 млрд дол. США
- Відновлення порівняно з 2020 р.
- Все ще нижче 2019 р.

Основні рушійні сили:

- Сторона попиту: відновлення приватного споживання, якому сприяє підвищення мінімальної зарплати та соціальних виплат
- Сторона пропозиції: широке відновлення у багатьох галузях економіки

Прогноз на 2021 рік: сторона попиту

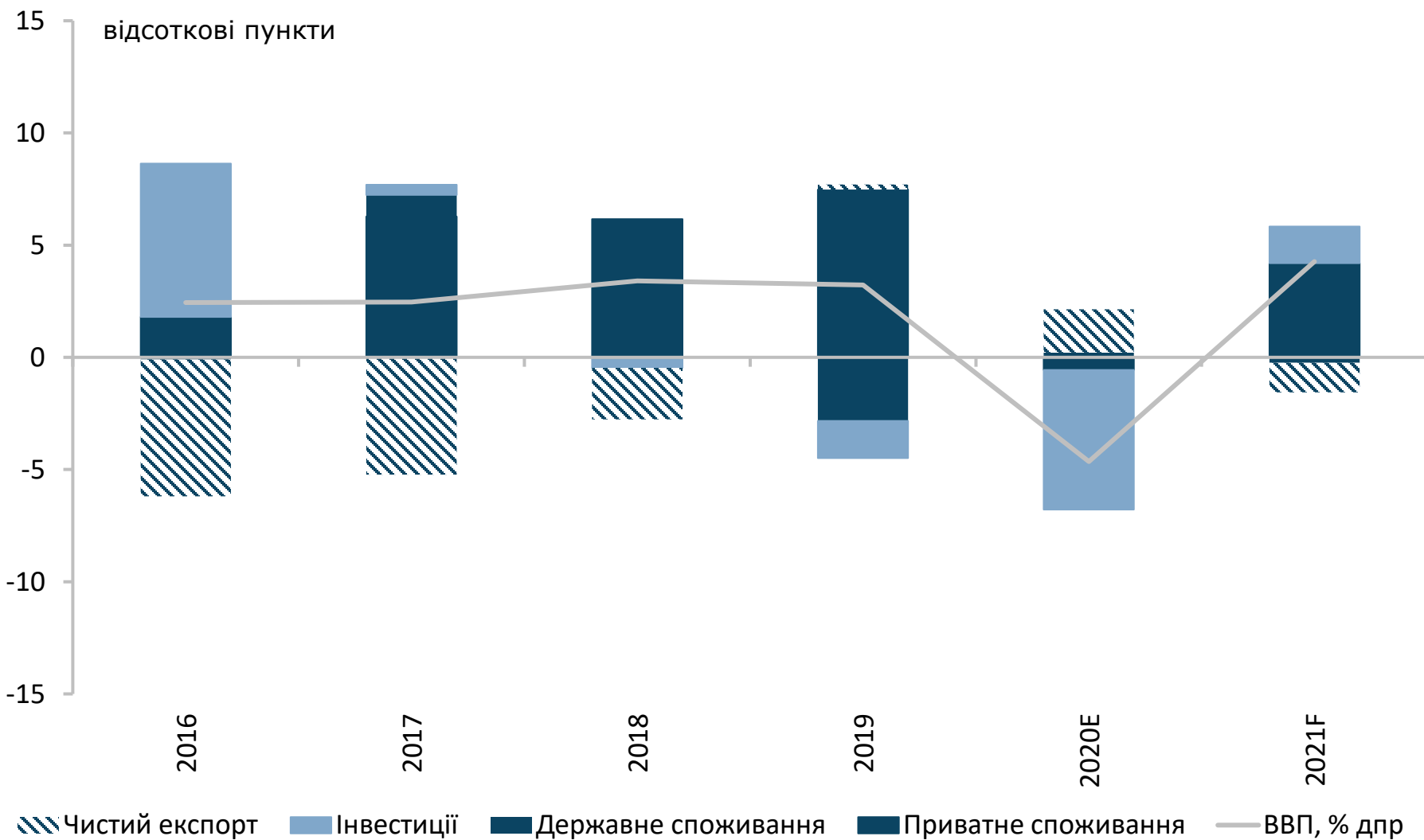
Прогноз реального ВВП: сторона попиту (зміна у %)

	2019	2020E	2021F
ВВП	3,2	-4,6	4,3
<i>Зокрема</i>			
Приватне кінцеве споживання	10,9	-0,8	5,9
Державне споживання	-13,6	1,1	-1,2
Валове нагромадження основного капіталу	11,7	-14,2	8,9
Експорт	7,3	-3,8	8,0
Імпорт	5,7	-7,1	11,0

Джерело: Держстат, власні оцінки

- Приватне кінцеве споживання, за оцінкою, буде рушійною силою економічного відновлення у 2021 році, тоді як державне споживання, найвірогідніше, скорочуватиметься
- Як експорт, так і імпорт у 2021 році зростатимуть після падіння у 2020 році. Внесок чистого реального експорту стане від'ємним через вищі темпи приросту імпорту

Прогноз на 2021 рік: внески до приросту реального ВВП

Джерело: власні розрахунки; примітка: E - оцінка, F - прогноз

Прогноз на 2021 рік: виробництво

Прогноз ВВП: пропозиція (зміна у %)

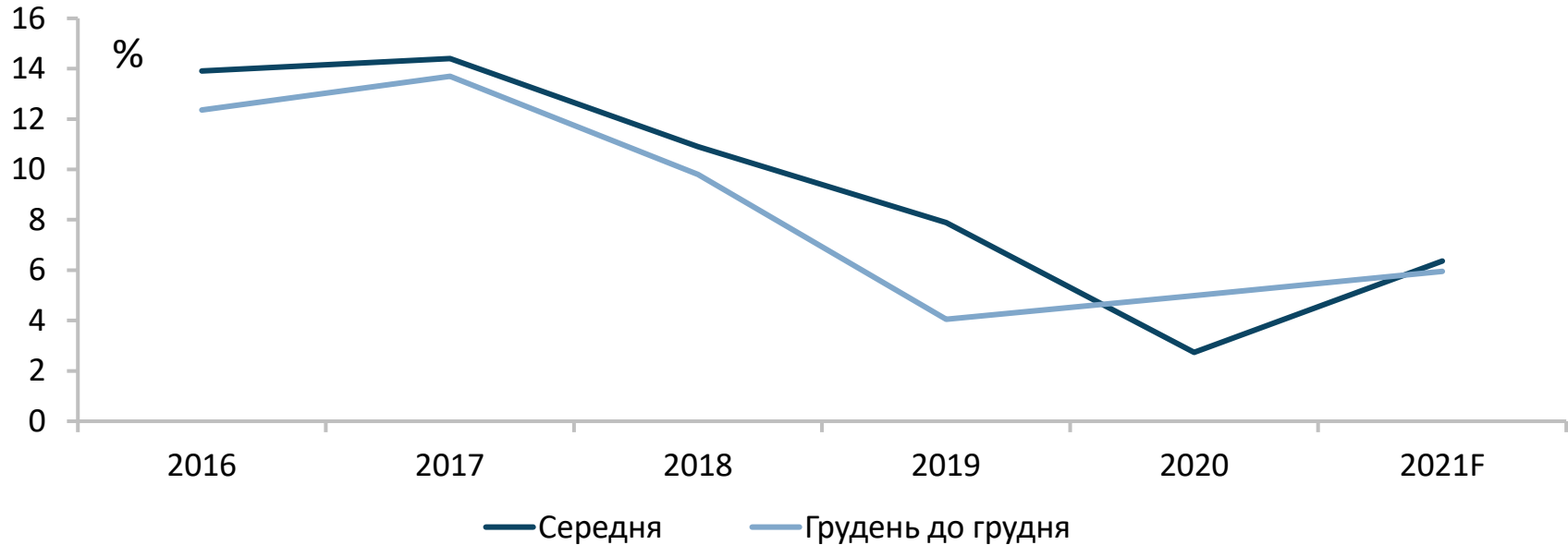
	2019	2020E	2021F
ВВП	3,2	-4,6	4,3
<i>Зокрема</i>			
Сільське господарство	1,0	-11,3	5,0
Промисловість	-0,6	-5,4	5,5
Торгівля	3,6	3,9	5,1
Транспорт	3,9	-12,2	6,7

Джерело: Держстат, власні оцінки

- Відновлення у сільському господарстві після поганого урожаю у 2020 році
- Зростання у промисловості та торгівлі за рахунок посилення зовнішнього та внутрішнього попиту
- Економічна активність в транспорті, як очікується, залишиться на суттєво нижчому рівні, ніж у 2019 році
- Нерівномірне відновлення у послугах та будівництві

Прогноз на 2021 рік: інфляція

Інфляція споживчих цін

Джерело: Держстат, власні оцінки

- Ціни на імпортні товари зросли внаслідок зростання цін на сировинні товари після мінімуму, що спостерігався навесні 2020 року
- Внутрішній попит почав відновлюватись у другій половині 2020 року та продовжить зростати у 2021 році
- Очікується, що інфляційні очікування залишаться стриманими у 2021 році

Прогноз на 2021 рік: баланс рахунку поточних операцій

Баланс рахунку поточних операцій

		2019	2020E	2021F
Баланс поточного рахунку	млрд дол. США	-4,1	7,2	3,3
Баланс поточного рахунку	% від ВВП	-2,7	4,7	2,0
Експорт товарів	млрд дол. США	46,1	44,9	50,9
Імпорт товарів	млрд дол. США	-60,4	-51,3	-58,7
Баланс торгівлі послугами	млрд дол. США	1,8	4,6	4,2
Трансфери та перекази	млрд дол. США	19,2	15,7	16,7

Джерело: НБУ, власні оцінки

- Очікується відновлення міжнародної торгівлі у 2021 році
  - Послуги будуть відновлюватись швидше після глибшого падіння у 2020 році
  - Баланс торгівлі товарами та послугами буде близький до рівня 2020 року
- Очікуване зростання виплат інвестиційних доходів пояснює зниження профіциту рахунку поточних операцій у 2021 році

5. Основні ризики прогнозу

Ризики погіршення:

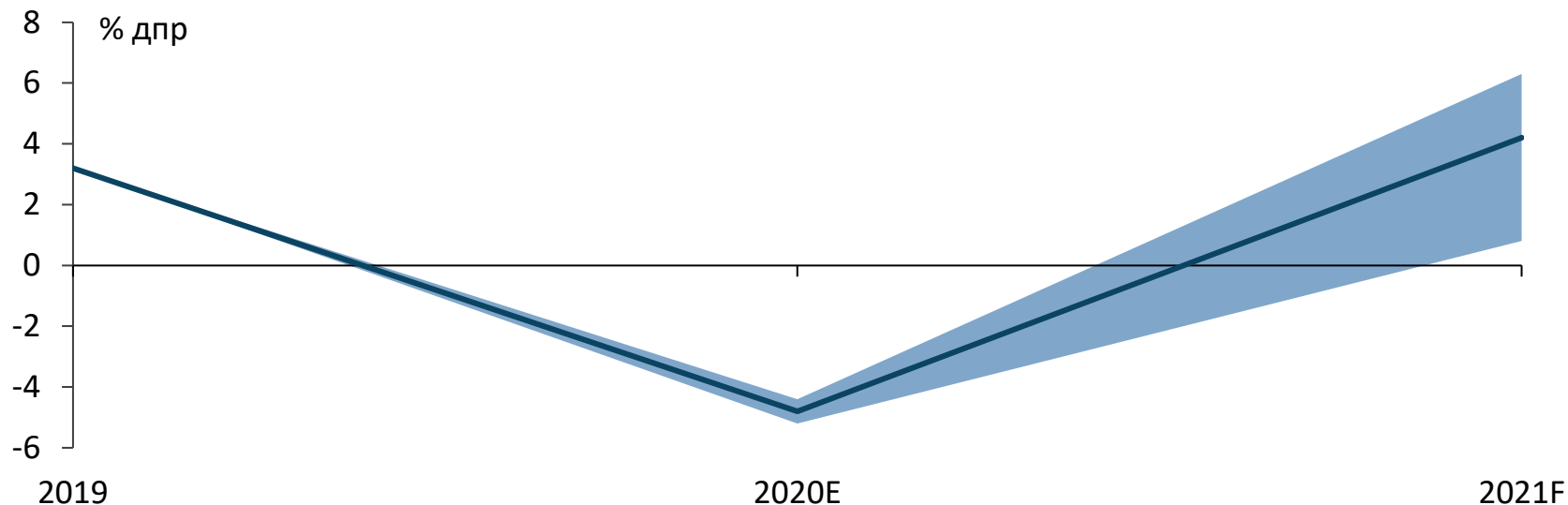
- **Запровадження множинних, жорсткіших та триваліших локдаунів в Україні**, ймовірно, призведе до нижчого реального приватного кінцевого споживання, негативно вплине на роздрібну торгівлю та сектори послуг. Якщо локдауни включатимуть обмеження громадського транспорту, то це негативно вплине на розвиток промисловості
- **Відсутність активної співпраці з МВФ** в результаті відсутності відповідних заходів політики обмежить доступ уряду до пільгового кредитування та обмежить фіскальний простір
- **Продовження пандемії через затримку вакцинації** призведе до більшої світової невизначеності та вразливості, що негативно вплине на економіку України
- **Політична криза в Україні**, що призведе до позапланових парламентських виборів, призведе до вищої невизначеності в Україні та, ймовірно, нової хвилі популізму

Ризики покращення:

- **Ліпші споживчі настрої в Україні** на тлі сповільнення пандемії
- **Експортери повністю скористались можливостями**, які виникли завдяки відновленню світової економіки

Основні ризики прогнозу: ілюстрація

Зростання реального ВВП у 2021 році

Джерело: Держстат на 2019 рік, власні оцінки на 2020-2021 рр.

- З огляду на відновлення світової економіки та ефект статистичної бази в Україні реальний ВВП зростатиме у 2021 році
- Водночас, рівень відновлення суттєво залежатиме від готовності влади впроваджувати реформи в Україні відповідно до міжнародних зобов'язань

Німецька економічна команда (НЕК) консулює уряди України, Білорусі, Молдови, Грузії та Узбекистану щодо розробки процесів реформи економічної політики та сталого розвитку економіки основи. У рамках проєкту ми також працюємо в інших країнах над різними темами.

У постійному діалозі з посадовцями високого рангу названих країн ми визначаємо поточні проблеми економічної політики, а потім надаємо конкретні рекомендації щодо економічної політики, основані на незалежному аналізі.

Крім того, НЕК підтримує німецькі установи в політичному, адміністративному та діловому секторах своїми знаннями про економіки відповідних країн.

Німецька економічна команда фінансується Федеральним міністерством економіки та енергетики (BMWi). Консультаційна фірма Berlin Economics отримала доручення на реалізацію проєкту.

КОНТАКТИ

Гаррі Полушкін, керівник проєкту в Україні
poluschkin@berlin-economics.com

German Economic Team
c/o BE Berlin Economics GmbH
Schillerstraße 59
10627 Berlin

Тел.: +49 30 / 20 61 34 64 0
info@german-economic-team.com
www.german-economic-team.com
Twitter: @BerlinEconomics
Facebook: @BE,Berlin,Economics

Implemented by

Berlin
Economics

Додаток: Технічна примітка щодо моделювання

- Прогноз розроблений за допомогою моделі короткотермінового макроекономічного прогнозування ІЕД. Модель базується на ітеративно-аналітичних методах на основі системи національних рахунків
- Модель розглядає ВВП та компоненти ВВП на основі виробництва та витрат. Кінцевий результат прогнозу ВВП оснований на прогнозах для кожного компонента
- Прогнози для кожного компонента складаються з використанням припущень щодо сценарію та історичних взаємозалежностей. Прогноз створено за системою вбудованих пропорцій, які, як очікується, залишаються досить сталими.
- Компоненти ВВП за виробництвом та за витратами взаємопов'язані.
- Зростання реального ВВП - результат внесків кожного компонента. Якщо дві сторони рівняння розрахунку ВВП не збалансовані, починається процес наступної ітерації. Ітерації тривають, поки два методи підрахунку ВВП не дадуть збалансований результат.